

מבחר פירושים והארות על
טקסטים מתוך הספרות
הערבית הקלאסית – חלק א

ניצה בינדר

אִמְרוּ الْقَيْسَ يَسْتَقْسِمُ عِنْدَ ذِي الْخَلَصَةِ

אִמְרוּ الْقَيْסَ (כותרת): חי בתקופת הג'אהליה, והיה גדול המשוררים בתקופה זו. הוא צאצא של המלך האחרון של כַּנְדָּה, שהייתה ממלכה קטנה מצפון לממלכות שַׁבָּא וְחִמְיֵר. שירו המפורסם ביותר הוא قَفَا نَبْكَي. אִמְרוּ الْقَيْסִי הַלֵּךְ לְהִלְחֵם נֶגַד בְּנוֹ אֲסַד וּמֶלֶךְ الْحَيْرَةِ, שהרג את אביו (ראה קטע 6 לעיל, עמ' 24). הוא אינו מאמין באלילים, ולפיכך התנהג עמם בצורה שבה התנהג. הוא מכונה אִמִּיר الشُّعْرَاء.

قَرَمَلُ بْنُ الْحَمِيمِ (ש' 1): שר בממלכת כַּנְדָּה.

שלוש ערי הספר:

- א. الْحَيْرَة – שמרה על פרס.
- ב. غَسَّان – שמרה על ביזנטיון.
- ג. כַּנְדָּה – שמרה על חִמְיֵר, שהיא תימן העתיקה.

شَذَّاذٌ (ש' 1): נוכרים (אנשים שנפלטו מהשבטים).
 بنو أسد (ש' 2): שבט ערבי בצפון ערב.

הייתה מחלוקת קשה בין השבטים הצפוניים לבין השבטים הדרומיים. יש אומרים, שבין המחלוקות בין סוריה לעיראק עד היום יש משקעים של המאבקים בין הצפון לדרום.

تَبَالَةً (ש' 2): מקום המרוחק שישה ימים מהעיר الطائف (את המרחק נהגו למדוד על פי זמן הרכיבה ממקום למקום).

תופעות תחביריות

- כותרת:** על השם **إِمْرُؤُ (الْقَيْس)** – ראה קטע 6 לעיל, עמ' 25.
השם **ذُو (الْخَلَصَةِ)** הוא אחד מתוך **الأسماء الخمسة**.
ש' 1: **قَرْمَلُ بْنُ الْحَمِيم** – על השם **إِبْن** ראה קטע 1 לעיל, עמ' 7.
חֲמִיר – שם מחוסר תניין (ראה עמ' 35-36).
ש' 2: **تَبَالَةَ** – שם מחוסר תניין (מסתיים ב־ة) (ראה עמ' 35-36).
ש' 3: **تُعْظَمُهُ** – התאם נקבה למילה **عَرَب** (ראה הסבר בקטע 4 לעיל, עמ' 18).
...**تُعْظَمُهُ, يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ** – جملة صفة.
ש' 6: **لَوْ أَبُوكَ قَتَلَ مَا عُقَّتَنِي** – משפט תנאי בטל.

תרגום:

אִמְרוּ אֶלְקַיִס שׁוֹאֵל בַּעֲצַת [הַאֲלִיל] דְּיוֹ אֶלְחִלָּה

קרמל בן אלחמים שלח נגד אמרו אלקיס צבא מחמיר, והצטרפו אליו נוכרים (שנפלטו מהשבטים) מ(מרכז) חצי האי ערב. שכר אנשים (צבא), והלך עמם אל בני אסד (יצא נגדם). עבר בתבאלה, ושם (היה) פסל, שהערבים מפארים אותו (עובדים לו), ושמו ד'ו אלח'לצה. ביקש את גורלו ממנו באמצעות חציו, שהם שלושה: המצוה, האוסר והמתמהמה (יושב בחוסר מעש). סובב אותם, ויצא האוסר. אחר כך סובב אותם (שוב), ויצא האוסר. אחר כך סובב אותם (שוב), ויצא האוסר. אסף אותם וְשָׁרַם, והכה בהם בפני הפסל ואמר: לו אביך נרצח, לא היית מעכב בעדי. אחר כך יצא וניצח את בני אסד.

10 «تَأْبِطُ شَرًّا»

תָּאֲבִט שְׂרָא (כותרת): שמו האמיתי: **ثَابِتُ بْنُ جَابِرِ بْنِ سُفْيَانَ**. היה משורר ג'אהלי. הוא כונה בשם **תָּאֲבִט שְׂרָא**. נודע במהירות ריצתו ובתעלוליו. השתייך לאחד מהשבטים הצפוניים. הוא התפרסם בעיקר בגלל שירו, שהוא קינה על רצח דודו.

حديث أ

سَاتِيكَ (ש' 1): ב־תִּסּ יֵשׁ אֶלְמַנֵּט שֶׁל אִיּוֹם.
בקטע זה פונה **תָּאֲבִט שְׂרָא** אל חברותיה של אמו.